

Samen anders en

Wat zou de wereld er saai uitzien als iedereen hetzelfde was. Maar als je anders bent, kan dat ook knap ingewikkeld zijn. Je voelt je anders dan anderen, vreemd en soms ook heel alleen. Het kinderboek 'Raar is zo gek nog niet' ligt sinds kort in de boekhandels op Curaçao. Schrijfster Esther Kant werd voor dit boek geïnspireerd door Joris, haar zoon die 'anders' is. Het verhaal speelt zich af in het Sea Aquarium op Curaçao.

Tekst en foto's: Mineke de Vries

Enthusiast komt ze naar het hek gelopen van de grote boerderij om me binnen te laten. Roept meteen lachend over haar schouder: "Dit is niet van mij hoor, voor je verkeerde verwachtingen krijgt." Esther Kant logeert tijdelijk in de fraai opgeknapte boerderij van haar vriendin in Baambrugge, een lieflijk plaatsje onder de rook van Amsterdam. Op deze zonnige maandagmorgen passen de lichtblauwe luiken en de strakblauwe lucht wonderwel bij de lichtroze outfit van Esther. In de grote woonkeuken waar we over haar boek praten, schuift zoon Joris met regelmaat aan op een houten bank aan de keukentafel. Terwijl hij de boterhammen met hagelslag die Esther onderwijl voor hem smeert in hoog tempo verorbert, vuurt hij luid en stotterend de ene na de andere vraag op me af als hij dingen opvangt: "Wat is doodgaan precies? Waar ga je daarna naartoe, hoe ziet dat eruit?" Op de meeste vragen van hem moet ik het feitelijke antwoord schuldig blijven. Joris kijkt je met zijn open blik en grote bruine ogen zo indringend aan dat hij meteen 'binnen' is. Open en sociaal, biedt eindeloos koffie aan, maar hij is ontegenzeggelijk ondefinieerbaar anders. Zelfs zijn T-shirt zit anders, hij heeft het achterstevoren aan. Hij is niet in welk hokje dan ook te plaatsen. Esther: "Ik zoek daar ook niet meer naar, hij is wie hij is, daar moet hij en daar moeten wij het mee doen."

Eerlijke boeken

Haar bijzondere zoon Joris bood haar de inspiratie dit boek te schrijven over anders zijn. Eigenlijk schrijft Esther over alle moeilijke dingen die haar overkomen. Lachend: "Het lijkt of ik een trauma nodig heb om weer een boek te schrijven." Maar het schrijven is therapeutisch, het helpt haar en naar ze hoopt ook anderen die met hetzelfde zitten. "En wie weet ben ik ook wel een beetje exhibitionistisch!" Ze wil eerlijke boeken schrijven, boeken die herkenbaar zijn. Die niet willens en wetens een positieve kant schetsen van iets wat niet waar is. "De reacties die ik krijg, de mails op mijn blog en boeken, misschien doe ik het daar wel voor. Voor die mensen die zeggen: ik ben blij dat jij het

benoemt. Als ik maar één mens gelukkig maak met mijn boek ben ik al tevreden."

Aan de andere kant, de mails aan haar zijn ook voor Esther weer therapeutisch en herkenbaar. "En een scheiding én een zorgintensief kind, natuurlijk ben ik vaak eenzaam, bezorgd, bekaf. Ik mag geregeld uitgeput op de bank zitten, maar er is ook lippenstift. Wat ik daarmee bedoel te zeggen is: ik ben er ook nog en ik wil niet ten onder gaan aan de zorgen. Ik wil plezier maken, geen lijdend voorwerp zijn. Mijn positiviteit en humor geven me kracht, houden me op de been. Een scheiding is niet leuk, de zorgwereld is loodzwaar, maar de wereld is groter dan dat. De wereld stort niet in, een moeder stort niet in." Dat is onder meer de boodschap die ze wilde meegeven in 'Moeders zonder grenzen', een boek over moeders met zorgintensieve kinderen. Maar ook 'Eerste hulp bij scheiden' is zowel eerlijk als positief. Boeken als 'Hoera, ik heb twee huizen' om een scheiding maar zogenaamd leuk te maken, passen Esther niet. Maar het past haar ook niet om bij de pakken neer te zitten. "Een scheiding is vreselijk, daar wil ik niks aan afdoen, het is daarbij bijzonder pijnlijk als je ex een nieuw leven opbouwt zo ver weg zonder zijn kinderen - het gebeurt zo velen van ons - maar als ik 's avonds met de kinderen net onder de douche vandaan met hun strak gekamde haartjes op de bank tv zit te kijken, is mijn geluk compleet. Het is er allebei, naast geluk is er de pijn, dat zal ik niet ontkennen, vooral om het gemis van de vader. Elk kind verdient een vader en misschien kinderen als Joris die zo'n moeilijke weg te gaan hebben, nog wel extra."

Sea Aquarium

In 'Raar is zo gek nog niet' heeft Esther Kant voor haar zoon de metafoor gebruikt van een schildpad die een poot kwijt is. Hij kan niet meer in de oceaan leven, waar hij eigenlijk hoort en komt terecht in het Sea Aquarium. Hier moet hij leven in een bak met allerlei dieren die anders zijn, de rog zonder staart, de flamingo met de kapotte vleugel. Het roept soms de spot op

van de mensen, maar de dieren onderling zijn opmerkelijk vriendelijk voor elkaar. Samen anders zijn ze eigenlijk samen heel erg gelukkig.

"Voor Joris is het Sea Aquarium zijn favoriete plek op Curaçao en dan vooral de bak met flamingo's waar de gehandicapte dieren zitten. Pas als alle kinderen weg zijn uit de bak om te voeren, durft Joris tevoorschijn te komen en praat eindeloos met de verzorgers." De bak met dieren staat symbool voor de wereld waarin hij moet leven, maar die niet minder gelukkig hoeft te zijn.

Niet te googlen

Joris was vanaf de geboorte anders, sliep niet, at niet, spuugde veel, maar huilde zelden. Hij heeft een verstandelijke beperking, laag IQ, trekjes van autisme, van ADHD, Gilles de la Tourette. Maar geen duidelijk etiket. "Joris is een kind dat niet te googlen is. Op Curaçao is daar ook niet veel aandacht voor, je leeft er anders, het viel niet zo op, kortom, het was daar best te behappen." Pas toen haar dochter werd geboren, snapte ze hoe zwaar het met Joris eigenlijk was. "Toch, hij geeft me veel zorgen, maar is nooit een last geweest. Het is een sociaal, innemend, vriendelijk kind. Alles wat hij zegt en doet komt recht uit zijn hart, je kunt een voorbeeld aan hem nemen. Hij is schaam-

teloos, maar dat heeft ook mooie kanten, hij is goudeerlijk. Dat kan soms pijnlijk, soms ontwapenend zijn. Zo kan hij openlijk aan zijn tante vragen van wie haar borst is geamputeerd: mag ik even kijken hoe dat nou is zonder die borst?" "Ik heb hier niet voor gekozen. Ik heb geen gemiddelde kinderen, ik heb één hele slimme en één hele rare, maar ik ben blij met ze. Het gekke is, ik ben nooit verdrietig geweest omdat hij anders was, wel omdat ik zo alleen was." Maar de zorg houdt nooit op en de beslissingen worden groter naarmate een zorgintensief kind groter wordt. "De navelstreng gaat nooit los, zeker niet bij zo'n kind. Misschien wel een erg cliché, maar het maakt voor mij gevoelsmatig een groot verschil als je zegt: je moet je kinderen niet loslaten, maar anders vasthouden."

Onbevangen

Oorspronkelijk was het idee om 'Raar is zo gek nog niet' samen met het Sea Aquarium te maken voor hun twintigjarig bestaan dit jaar. "Het sloot ook mooi aan bij de Dolphin therapy, maar dat is uiteindelijk anders gelopen." Het ligt er nu dan toch, uitgegeven door SWP-uitgevers, die vooral hulpboeken maakt voor scholen. Onderdeel van SWP is Carib Publishing. Esthers vriendin Machteld Hardick maakte er prachtige illustraties bij.

gelukkig zijn

'Raar is zo gek nog niet' is een boek voor rare kinderen. Maar ook voor hun ouders. Er staan grapjes in die alleen volwassenen begrijpen, dat maakt het ook voor hen leuk. Datzelfde geldt overigens voor haar boeken over scheiding en de dood. "Volwassenen zien de diepere laag, voor hen is het dus net zo leerzaam, ook al zijn het kinderboeken." Op de vraag waarom ze haar verhalen eigenlijk in de vorm van kinderboeken giet, antwoordt ze spontaan dat ze misschien zelf nooit helemaal groot is geworden. "Het klinkt gek, maar ik denk dat ik het wel goed kan, dat onbevengene, dat positieve. Dat is een kwaliteit die ik graag wil vasthouden."

Bespreekbaar maken

Momenteel werkt Kant aan het boek 'De mythe van het moederschap'. "Moeders samen houden de mythe in stand van het moederschap op de roze wolk. Ik wil breken met deze schijnwereld. Iemand moet het toch een keer zeggen dat er soms niets aan is, dat je het stinkend zat bent. Alles draait om het zo-vreselijk-je-best-doen-plaatje in stand houden, zoals het moet, zoals het hoort en dan vaak nog voor mensen die je niet eens aardig vindt." Ook dit boek wordt er dus weer één in de serie eerlijke boeken. "Ik blijf zo bezig met allerlei dingen

die me niets opleveren, maar waarvan ik wel energie krijg en waarmee ik dingen bespreekbaar wil maken." Zo zette ze ook VeteRAAR op, aparte veters voor kinderen die om wat voor reden dan ook geen veters kunnen strikken en is ze medeoprichtster van Kissitforward.nl voor moeders met zorgintensieve kinderen. "Gelukkig heb ik sinds kort ook weer een gewone baan als leerkracht, dat geeft financieel wat lucht. Want die materiële rijkdom, daar zit door de jaren heen een sterk dalende lijn in, maar er is ook een stijgende lijn in geluk om mijn kinderen en de lol in het leven."

Kleuterjuf

Esther Kant woonde een kleine tien jaar op Curaçao. Afkomstig uit Den Haag werd ze na de Pedagogische academie in Leiden leerkracht, trouwde op haar 27e en vertrok naar Curaçao met haar man, die arts werd in het Sehos. "We waren de regen en de regels zat." Ze begonnen in Bonnam en verhuisden later naar Julianadorp. "Het eerste half jaar werkte ik niet, maar als Nederlandse op Curaçao werd ik gek van de drie standaardvragen: hoe lang blijf je, wat doet je man en heb je kinderen. Ik wilde aan het werk en solliciteerde bij het katholieke onderwijs, maar kon geen doopbewijs overleggen en had bovendien een werkverbod.

Zodoende werd het de Schroederschool waar de aircoloeide en waar alles voor me werd geregeld." Ze was er acht jaar kleuterjuf en kwam in 2004 terug naar Nederland. "Het is lastig, Nederland, Leeuwarden is echt anders. De druk is groot, in april word je al gevraagd wat je met kerst doet. In alle opzichten is de wereld op Curaçao letterlijk onbewolker. Ik mis het eiland en hoe kinderachtig het misschien ook klinkt, met dit boek heb ik het gevoel dat ik het heb terugveroverd. Doordat mijn boek daar ligt, ben ik er zelf ook weer een beetje." Volgens Esther is 'Raar is zo gek nog

niet' een boek voor iedereen, het kan zelfs als souvenir dienen als je van Curaçao houdt vanwege de tekeningen. Maar het is in het bijzonder natuurlijk voor iedereen die anders is met als boodschap: al wijk je nog zo af, het leven is ook leuk. Ze vertelden elkaar over eenzaamheid en onbegrip, over geplaagd en gepest en verdriet en tranen. Een bak met rare vogels. Maar een plek waar anders heel gewoon is.

Raar is zo gek nog niet
Verkrijgbaar bij de Curaçaose boekhandel, bij Carib Publishing en via bol.com

Letra

Margot Dijkgraaf

Margot Dijkgraaf schreef een boek over Hella Haasse 'Spiegelbeeld en schaduwspel, het oeuvre van Hella Haasse', gebaseerd op interviews met haar. Geen biografie, geen literaire studie, eerder een reflectie op het werk en ook op de persoon van Haasse (1918-2011), die zich zelden of nooit liet verleiden tot het nemen van stelling. Altijd liet ze zich genuanceerd uit. Ze vond het arrogant andere mensen te laten weten hoe ze over iets of iemand dacht. Liever bleef ze 'hoffelijk'. Die hoffelijkheid leek ingegeven te zijn door haar jeugd en opvoeding in Soerabaja. In 1938 verliet ze Nederlands-Indië voor een studie in Nederland. Het vertrek was traumatisch voor haar: 'niet omdat ik mijn ouders en het land van mijn jeugd moest achterlaten, maar om de overrompelende zekerheid dat dit alles voor-

bij was, voorgoed'. Een lotbepalende ervaring dus. Dijkgraaf probeert te ontdekken wie nu eigenlijk de persoon Hella Haasse is. Die vraag stelt Haasse zich ook zelf. In ieder geval was ze niet het lieve, vriendelijk schrijvende dametje waarvoor men haar vaak versleet. Ter Braak en Du Perron haalden hun neus op voor damesromans. Een rare traditie in de literatuur, alsof dames geen goede roman kunnen schrijven. Later bleef men haar in de schaduw zetten van de 'grote drie'. Haasse vond dat oordeel niet leuk. Daarover is ze duidelijk. Haar leven verliep trouwens niet volgens plan. Voor haar verscheidene passies was geen ruimte. 'Schrijven hield mij in het leven'. In veel van haar romans komen we personages tegen die, zo kan vermoed worden, haar persoonlijke passies belichamen. Voor wie meer wil weten over deze 'grande dame'

van de Nederlandse literatuur is dit een zeer welkome uitgave.

Tom van den Berge

Over het leven van Hubertus van Mook, de laatste koloniale bestuurder van Nederlands-Indië, heeft de historicus Tom van den Berge op basis van ondermeer zijn privéarchief een belangrijke biografie geschreven: 'H.J. Mook, een vrij en gelukkig Indonesië'. Van Mook werd in Semarang geboren en ging later in Soerabaja naar school. Tijdens zijn studie in Nederland komt hij onder invloed te staan van de zogenaamde 'ethische koloniale politiek' die zich richtte op een vrij en onafhankelijk Indië. Van Mook sprak als eerste over Indonesië. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte hij als minister van Koloniën vanuit Australië. Na de oorlog keert hij terug naar Indië en werd pleitbezorger van een pro-

gressieve Indonesië-politiek. Als hij eind 1945 een delegatie van de republikeinse beweging van Soekarno ontvangt, wil de Nederlandse regering hem ontslaan. Koningin Wilhelmina weigerde met dat ontslag akkoord te gaan. Van Mook bleef aan. De jaren voor de formele onafhankelijkheid waren vreselijk gecompliceerd. Van Mook moest voortdurend schipperen. Uiteindelijk maakte hij mee dat zijn grote droom, een onafhankelijke republiek Indonesië, werd gerealiseerd. Zeer tragisch voor hem betekende dat ook ontheemding. Hij moest zijn 'vaderland' verlaten. Hij vestigde zich in de Verenigde Staten en ging later voor de Verenigde Naties werken. Historisch gezien een zeer belangrijke biografie.

Jacques Hermelijn

De roman 'Florinda's tweede keus' van Curaçaoënaar

Jacques Hermelijn staat in Den Haag centraal tijdens een literaire middag van de Dutch Caribbean Book Club op 27 september. De tweede roman van Hermelijn gaat over een Nederlandse vrouw die wordt geconfronteerd met de moord op haar man en vermoedt dat haar eigen vader daar iets mee te maken heeft. Hermelijn is onder meer bekend als voormalig Eilandsraads lid op Curaçao, oud-bestuurslid van het Overlegorgaan Caribische Nederlanders en plaatsvervangend Gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen van 1981 tot 1987.

De literaire middag vindt plaats in de Openbare Bibliotheek van Den Haag. Verschillende lezers, onder wie Walter Palm en Alwin Toppenberg, geven hun visie op de roman, waar journaliste Desiree Martis enkele passages uit voor zal lezen.